

Oproep tekst
EFRO Vlaanderen 2021-2027
Oproep 223 - BD2 – SD4 – Bevorderen van klimaatadaptatie
Weerbare Westhoek

In 't kort

Deze oproep past binnen het thema 'Duurzaam Vlaanderen' en richt zich op projecten die inzetten op het **bevorderen van klimaatadaptatie**.

Projecten worden ingediend via het EFRO E-loket. Vóór indiening moet het project aangemeld worden via een [vooraanmelding](#).

De vooraanmelding moet ten laatste op **vrijdag 15 maart 2024** ingediend zijn.
De deadline voor indiening van het volledige projectvoorstel is **vrijdag 26 april 2024**.

Oproep actief

Wanneer?

Van 29/01/2024 tot en met 26/04/2024

Samengevat

Voor wie?

De Vlaamse waterloopbeheerders.

Concreet zijn dit De Vlaamse Waterweg, Departement MOW, MDK, VMM, AWV (baangrachten), provincie, gemeentes, polder of watering.

Projecten kunnen ook worden ingediend door andere organisaties, indien het project in samenwerking met een betrokken organisatie zoals hierboven beschreven wordt uitgevoerd.

Voor wat?

Weerbare Westhoek

Bedrag

15 miljoen euro (5 miljoen euro EFRO + 10 miljoen euro Fonds voor Innoveren en Ondernemen)

**Medegefinancierd door
de Europese Unie**

Wat?

Wat is de oproep 'Bevorderen van klimaatadaptatie – Weerbare Westhoek' en welke projecten verwachten we?

Binnen deze projectoproep zijn we op zoek naar projecten die inzetten op het creëren van een Weerbare Westhoek. We verwijzen hierbij naar de uitdagingen zoals deze werden geformuleerd in het eindrapport van de Taskforce IJzer (december 2023).

Het valleigebied van de IJzer kenmerkt zich door haar historisch open karakter met hoofdzakelijk laaggelegen valleigraslanden die in perioden met overvloedige regen overstromen. De kronkelende, eerder smalle vallei van de bovenloop op Vlaams grondgebied bestaat uit een sloten- en gradiëntrijk graslandgebied met weilanden, hooilanden en hooiweiden.

Het hele IJzerbekken (van vallei tot flank) is gekenmerkt door een intensief landbouwmodel (zowel land- als tuinbouw, veeteelt en akkerbouw) met een sterke afhankelijkheid van waterbeschikbaarheid en een sterke relatie tot de bodem- en waterkwaliteit in de regio.

De IJzer is op Vlaams grondgebied een typische laaglandrivier met zeer weinig verhang en ligt vanaf de grens onder het hoogwater zeeniveau. De zijwaterlopen Heidebeek, Poperingevaart, Grote Kemmelbeek, Ieperlee, Martjevaart, Blankaart waterlopen en Handzamevaart ontspringen op de Zuid-West-Vlaamse heuvelrug met overwegend zandleembodems.

Het verschil in verhang tussen regio's met hellingen (Frankrijk, Vlaamse Heuvels, Rug van Westrozebeke) en het valleigebied maakt dat het water met grote snelheid richting de IJzer als laaglandrivier in het Vlaamse deel van het bekken stroomt. Door de beperkte bodemhelling wordt het water hier opgestuwd. Zo ontstaat op het Vlaamse grondgebied van het IJzerbekken een veel groter risico dat water buiten de rivieroever treedt.

De IJzer mondt uit in zee via het sluiscomplex De Ganzepoot. Bij hoge waterstanden wordt het Lokanaal ingeschakeld als bypass met afvoer via het kanaal Nieuwpoort-Duinkerke naar het sluiscomplex De Ganzepoot.

Tot op vandaag heeft de zee een belangrijke invloed op dit poldergebied. Zo zorgt zeewater dat nog steeds in de ondergrond zit, voor verzilting.

Bovendien liggen grote delen van de polder lager dan het hoogwaterniveau van de zee. Ook via de waterlopen, zoals de IJzer, kan zout water vanuit zee landinwaarts migreren.

Het waterbeheer in de polders heeft grote uitdagingen:

1. werken aan voldoende waterveiligheid bij toestroom van water uit het binnenland om grote wateroverlast te vermijden;
2. werken aan de waterzekerheid om in periodes van langdurige droogte voldoende kwalitatief oppervlaktewater ter beschikking te hebben voor mens, landbouw, economie, natuur en landschap;
3. verzilting tegengaan door de infiltratie van zoet water in de polders te versterken en de instroom van zeewater te vermijden via de diverse ontwateringsinfrastructuur naar zee.

Over een volledig kalenderjaar bekeken, behoren delen van de Westhoek tot de droogste van het land. Maar de klimatologische omstandigheden en de geohydrologie van het gebied maken het ook bijzonder kwetsbaar voor wateroverlast.

De droogte van afgelopen zomers, de 'waterbom' van 2021 en de wateroverlast van 2023 in de Westhoek tonen aan dat het Vlaamse watersysteem kwetsbaar is.

De Westhoek kreeg recent af te rekenen met een enorme hoeveelheid neerslag, waardoor op sommige plaatsen wateroverlast ontstond.

Het IJzerbekken heeft een aantal specifieke kenmerken op vlak van bodemgesteldheid en verval waardoor continue detailwaterbeheersing aan de orde is. De uitzonderlijke combinatie van hoge grondwaterstanden, een verzadigde bodem, doortij, aanhoudende westenwind en veel neerslag stroomopwaarts in Frankrijk en Vlaanderen, leidden ertoe dat verschillende waterlopen in de maand november 2023 ver buiten hun oevers traden.

In de toekomst zal de kans op overstroming verder toenemen als gevolg van de wijzigende neerslagcondities. Impactanalyse van de klimaatscenario's toont immers aan dat de piekwaarden van de stroomopwaartse instroomdebieten van de IJzer in de toekomst zullen toenemen.

In het IJzerbekken is het overstromingsrisico (dit is de kans dat zich een overstroming voordoet in combinatie met de mogelijke negatieve gevolgen) vergeleken met de rest van Vlaanderen groot. Dit is te wijten aan de weidse overstromingen in de IJzervlakte.

De economische en maatschappelijke gevolgen van waterschaarste en wateroverlast zullen enkel vergroten.

Projectfocus

De projectoproep focust zich op:

- het IJzerbekken op West-Vlaamse bodem;
- het creëren van koppelkansen,
 - o dit zowel door samenwerking van verschillende waterbeheerders al dan niet samen met andere partners zoals VLM, lokale besturen, bedrijven, landbouwers, ...
 - o als zowel koppelkansen met droogtebeheer. Wateroverlast en droogte zijn nu éénmaal nauw met elkaar verbonden.
- het inzetten op multifunctioneel ruimtegebruik;

Alle maatregelen kaderen binnen een duidelijke visie en samenwerking die werk maakt van een structurele en geïntegreerde verhoogde waterrobuustheid en -zekerheid voor het IJzerbekken.

We focussen op investeringsprojecten of projecten die leiden tot concrete investeringen. Projecten moeten een bijdrage leveren aan de indicatoren van het Vlaamse EFRO-programma.

Projecten moeten **additioneel** zijn aan **bestaande steunkaders**.

Alle maatregelen worden zodanig ontworpen dat ze niet permanent extra water afvoeren, maar enkel wanneer het moet om wateroverlast te voorkomen en extra water vasthouden indien het kan. Ze dragen dus ook bij tot het garanderen van de waterzekerheid tijdens langdurige droogte.

In de uitvoering kiest men voor die maatregelen waarmee de hoogste maatschappelijke doelen worden bereikt. Dit wil zeggen die maatregelen die het meest effectief zijn, die koppelkansen met natuur, landbouw, recreatie, ...

Maatregelen moeten realiseerbaar zijn op korte termijn.

Hieronder volgt een toelichting over de **specifieke investeringen** die we binnen deze projectoproep wensen te realiseren.

Concreet kan zich dit vertalen in **volgende acties die volgende doelstellingen nastreven**:

Volgende kortetermijnmaatregelen komen prioritair naar voor:

- Het geven van ruimte aan water, zoals het inzetten op het (bovenstrooms) bufferen en vertraagd afvoeren van water, het aanleggen van nieuwe gecontroleerde overstromingsgebieden, bufferbekkens, oeverherinrichting, ..., het inzetten op buffering van piekneerslag, ...
- Beschermen van kritische infrastructuur (o.a. dorpskernen, industrie, elektriciteitsvoorzieningen, ...), door aanleg van lokale dijklichamen, onderbouwde inzet op vaste en mobiele pompgemalen, ...;
- Herstel waterkolom in de afvoerwaterlopen;
- Verzekeren en optimaliseren van de afwateringscapaciteit;
- Verzekeren van voldoende uitwatering naar zee op diverse locaties, zowel gravitair als getij-onafhankelijk;
- Verdere uitbouw kwalitatief meetnet in bovenlopen en een aantal strategische locaties met het oog op inventarisatie risico's kritische infrastructuur i.k.v. energie- en watervoorziening in overstroombare gebieden; Verbetering operationeel voorspellingsstelsel;
- Slimme waterinfiltratie: via bijv. overstorten naar een regenwaterafvoer die tot een gezamenlijk hergebruik kan leiden;
- Projecten waarbij overstromingsgevoelige ruimte wordt ingeschakeld voor zowel de bescherming tegen overstromingen of wateroverlast in combinatie met de aanpak van droogte en waterschaarste;
- Projecten waarbij het behoud en de versterking van infiltratie van hemelwater, volgens de drietrapsstrategie vasthouden-bergen-afvoeren wordt bewerkstelligd;
- Projecten waarbij infrastructuur wordt gecreëerd die multifunctioneel is en zoveel mogelijk winst oplevert voor enerzijds mitigatie, anderzijds adaptatie;
- Klimaatadaptieve groene en blauwe infrastructuur (groen-blauwe netwerken) creëren, of verder uitbouwen.
- Ruimteadaptatie waarbij ruimte multifunctioneel wordt ingezet.

Waar mogelijk moeten projecten gebruik maken van natuur gebaseerde oplossingen (nature based solutions).

Zuivere studieprojecten worden niet beoogd met deze oproep.

De Taskforce Weerbare Westhoek gaf aan de Vlaamse Regering een advies naar aanleiding van de wateroverlast in het IJzerbekken van november 2023.

In dit advies worden een 70-tal maatregelen voorgesteld. Het zijn zogenaamde no-regret maatregelen, die m.a.w. effectief en efficiënt zijn onder elk van de klimaatscenario's en niet ten nadele van andere cruciale problematieken in de regio.

In deze oproep wordt voorkeur gegeven aan de uitvoering van deze maatregelen, die complementair zijn met het EFRO-programma.

Voorwaarden

Wie kan van deze subsidie gebruik maken en waar moet je rekening mee houden?

Wie kan gebruik maken van deze subsidie?

De Vlaamse waterloopbeheerders.

Concreet zijn dit De Vlaamse Waterweg, Departement MOW, MDK, VMM, AWV (baangrachten), provincie, gemeentes, polder of watering.

Projecten kunnen ook worden ingediend door andere organisaties, indien het project in samenwerking met een betrokken organisatie zoals hierboven beschreven wordt uitgevoerd.

Projecten kunnen worden uitgevoerd door de indiener (promotor) of door een consortium (promotor en copromotoren), indien het staatssteunregime dit toelaat. Uitsluitend (co)promotoren kunnen kosten indienen die voor subsidies in aanmerking komen.

Welke kosten komen in aanmerking?

Binnen deze oproep zijn de kostenrubrieken investeringen, werking, personeel, overhead en externe prestaties voorzien. Externe ondersteuning noodzakelijk voor de realisatie van het investeringsproject, zijn mogelijk in de rubriek externe prestaties.

De kosten die voor het EFRO-project in aanmerking komen, zijn vaak ook afhankelijk van het staatssteunregime. Als het project onder de staatssteunregels valt, mogen in geen geval al onomkeerbare activiteiten (werken, aanstellen aannemer,...) worden uitgevoerd of kosten worden gemaakt vóór indiening in de EFRO-applicatie.

Meer informatie over de kostenrubrieken is terug te vinden in de [Programmahandleiding](#).

Financiering

Projecten moeten beschikken over een sluitend financieel plan. Bij projectindiening moeten minimaal de cofinancieringsaanvragen toegevoegd worden, indien er sprake is van externe financiers. Ook de eigen bijdrage van de partners (zowel van promotor als van copromotoren) en eventueel het privaat karakter ervan (indien de staatssteunregels dit noodzakelijk maken), moeten aangetoond worden.

Uitbetaling van EFRO-steun is uitsluitend mogelijk op basis van gemaakte en bewezen kosten. Het project moet dus in eerste instantie in staat zijn om de projectkosten zelf voor te financieren. Vooraleer een project kan goedgekeurd worden, zal de kredietwaardigheid van de (co)promotor aangetoond moeten worden.

Indicatoren

Voor deze oproep zijn volgende indicatoren van toepassing geacht. Bij de opmaak van een projectvoorstel vragen we om een onderbouwde en realistische raming te maken van de bijdrage van jouw project tot deze indicatoren, waar projectspecifiek relevant. Deze waarden worden tijdens de uitvoering van het project gemonitord.

Output of resultaat	Code	Naam indicator	Meeteenheid
Output	RCO 26	Groene infrastructuur aangelegd of verbeterd met het oog op klimaatadaptatie	hectare
Output	SOI 22	Aantal m ² waterbeheersmaatregelen	m ²

Output	SOI 23	Aantal ondersteunde demonstraties en pilots die leiden tot klimaatadaptieve maatregelen	demonstraties en pilots
Resultaat	RCR 35	Inwoners die profiteren van maatregelen ter bescherming tegen overstromingen	inwoners
Resultaat	RCR 37	Inwoners die profiteren van maatregelen ter bescherming tegen klimaatgerelateerde natuurrampen (andere dan overstromingen of natuurbranden)	inwoners

Binnen welke termijn moet een project gerealiseerd zijn?

De projectduur bedraagt in principe **maximaal 3 jaar voor investeringsprojecten** en **maximaal 2 jaar voor werkingsprojecten**. Investeringsprojecten zijn projecten die voor méér dan 50% uit investeringskosten bestaan. Projecten die onderhevig zijn aan de staatssteunregels mogen in geen geval starten vóór indiening in de EFRO-applicatie.

Let wel, voor deze oproep beogen we projecten die maximaal inzetten op investeringen. Flankerende werkingsactiviteiten zijn, indien het staatssteunregime dit toelaat, niet uitgesloten maar moeten tot een minimum beperkt worden.

Bedrag

Hoeveel bedraagt de steun?

Er is een bedrag van 15 miljoen euro beschikbaar voor deze oproep.

De oproepenveloppe bedraagt 15 miljoen euro, waarvan 5 miljoen euro EFRO-middelen en 10 miljoen euro Fonds voor Innoveren en Ondernemen (FIO) cofinanciering. De EFRO-steun per project bedraagt maximaal 30% van de totale kosten. Vanuit FIO kan de cofinanciering 60% bedragen. Er is dus een minimale eigen inbreng van 10% vereist.

Voor deze oproep wordt uitgegaan dat de steun als niet-staatssteun moet worden beschouwd.

De oproep is bedoeld het steunen van niet-commerciële infrastructuur of activiteiten. De steun is bedoeld voor de impact van overstromingen te vermijden. In dat geval is volledige publieke financiering mogelijk.

Indien uit het projectvoorstel zou blijken dat de staatssteunregels alsnog van toepassing zijn, is het kader van de Algemene Groepsvrijstellingsverordening (AGVV) het meest aangewezen om de maximaal toegelaten publieke steun te verantwoorden.

Algemene Groepsvrijstellingsverordening (AGVV)

De AGVV is een zeer praktisch instrument om op een geoorloofde manier staatssteun te verlenen aan de ontwikkeling van jouw project.

In de AGVV zijn allerlei steuncategorieën vrijgesteld. Het gaat om onderwerpen waaraan de Europese Commissie een groot belang toekent zoals innovatie, duurzaamheid en onderzoek en ontwikkeling.

Hierna volgt een (niet limitatieve) selectie van de meest toepasselijke artikelen uit de AGVV o.b.v. de inhoud van het Vlaamse EFRO-programma.

Voorbeelden BD2 – Green Europe:

deel 7 steun voor milieubescherming

- Artikel 36 Investeringssteun om ondernemingen in staat te stellen verder te gaan dan Unienormen inzake milieubescherming of om, bij ontstentenis van Unienormen, het niveau van milieubescherming te verhogen;

- Artikel 45: Investeringssteun voor het herstel van milieuschade, de rehabilitatie van natuurlijke habitats en ecosystemen, de bescherming of het herstel van de biodiversiteit en de uitvoering van nature-based solutions ten behoeve van klimaatadaptatie en -mitigatie

De-minimisverordening:

Anders dan de AGVV heeft de-minimissteun geen betrekking op specifieke activiteiten. Op grond van de reguliere De-minimisverordening kunnen overheden ondernemingen over een periode van drie jaar tot een bedrag van 300.000 euro steunen zonder dat er sprake is van ongeoorloofde staatssteun.

Diensten van Algemeen Economisch Belang (DAEB)

DAEB zijn economische activiteiten die een publiek belang dienen. Overheidsoptreden bij de uitvoering van deze diensten is noodzakelijk, omdat deze diensten anders niet zelf door de markt worden verricht (al dan niet onder maatschappelijk aanvaarde voorwaarden).

Aanvraagprocedure

Hoe een aanvraag indienen?

Projectvoorstellen moeten worden ingediend via het EFRO E-loket. We werken voor deze oproep in twee fasen: eerst een **vooraanmelding** van je projectidee en vervolgens de indiening van het **volledig uitgewerkte projectvoorstel**.

Vooraanmelding

In de vooraanmelding geef je een korte omschrijving van het project (o.a. omschrijving van projectpartners, activiteiten, budget). Hiervoor maak je gebruik van het [Sjabloon Vooraanmelding](#). De beschikbare ruimte mag niet overschreden worden.

De deadline voor indiening van de vooraanmelding is **vrijdag 15 maart 2024**. Indienen doe je via e-mail naar vooraanmelding-efro-bd2@vlaio.be

Binnen 14 dagen ontvang je als indiener vanuit de EFRO-Beheersautoriteit feedback op deze vooraanmelding.

Deze feedback bevat inhoudelijke en technische informatie en is geen bindende beoordeling.

Het staat je als indiener dus hoe dan ook vrij om na de vooraanmelding al dan niet een projectvoorstel in te dienen.

Volledig uitgewerkt projectvoorstel

Na de fase van de vooraanmelding kan een project worden ingediend in het EFRO [E-loket](#).

De deadline voor de indiening van de projectvoorstellen is **vrijdag 26 april 2024**.

Je hoeft de deadlines niet noodzakelijk af te wachten. Van zodra je vooraanmelding of projectvoorstel volledig klaar is, kan het ingediend worden.

Om je doorheen het indieningsproces te loodsen, kan je gebruik maken van de [programmahandleiding](#), waarin de verschillende stappen uitgelegd worden.

Ondersteuning

Bij het uitwerken van je projectvoorstel kan je beroep doen op de begeleiding van het contactpunt van de provincie West-Vlaanderen.

We raden je sterk aan gebruik te maken van deze begeleiding.

- Contactpunt West-Vlaanderen: doortje.vanhove@west-vlaanderen.be (T 0492 73 10 10)

Daarnaast kan je ook altijd contact opnemen met de medewerkers van de EFRO-Beheersautoriteit.

Voor inhoudelijke ondersteuning kan dit via stefaan.pennewaert@vlaio.be (T 02 553 37 25), philippe.rousseau@vlaio.be (T 02 553 37 07), of shanna.vanblaere@vlaio.be (T 02 553 09 54).

Heb je problemen bij het werken in het E-loket dan kan je contact opnemen met de applicatiebeheerder via roel.loos@vlaio.be (T 02 553 37 30), of jelle.vanderhoudelingen@vlaio.be (T 02 553 07 41).

Vervolgstappen

Beoordeling van de projectvoorstellen

De projectvoorstellen worden beoordeeld volgens een vaste beoordelingsprocedure.

Eerst gaan we na of je projectvoorstel **ontvankelijk** is. Beschikken alle partners over rechtspersoonlijkheid? Is het project nog niet afgerond of (in het geval van staatssteun) nog niet aangevat? Worden Europese regels inzake duurzaamheid, milieu en gelijke kansen nageleefd?

Als dit allemaal in orde is, onderwerpen we je projectvoorstel aan een **strategische** en **operationele beoordeling**.

Bij de **strategische beoordeling** bekijken we:

- De probleemanalyse en de relevantie van het projectvoorstel;
- De doelgroepen,
- De doelstellingen;
- De deskundigheid van de projectpartners;
- Het duurzaam effect en de continuïteit;
- De bijdrage tot de programma-indicatoren;

Bij de **operationele beoordeling** bekijken we:

- De concrete uitwerking van het project op basis van de activiteiten en werkpakketten;
- De mijlpalen en de planning;
- Het projectmanagement;
- Het budget;
- De voorziene financiering;
- Het risicobeheer;
- De transversale thema's (milieu, duurzaamheid en gelijke kansen);

Beide beoordelingen worden op **50 punten** gequoteerd. Om voor goedkeuring in aanmerking te komen, moeten projectvoorstellen **minimaal 30/50 op de strategische beoordeling behalen én een globale score van minimaal 60/100**.

Een eerste screening wordt uitgevoerd door de EFRO-Beheersautoriteit. De Beheersautoriteit kan contact opnemen met de projectindienaar voor verdere (technische) verduidelijkingen.

Daarnaast worden de projectvoorstellen ook voorgelegd aan onafhankelijke, inhoudelijke experts in een **Technische Werkgroep**. Op basis van het advies van de Technische Werkgroep neemt de EFRO-Beheersautoriteit vervolgens een definitieve beslissing.

De EFRO-Beheersautoriteit streeft naar een definitieve beslissing van deze oproep tegen **juni 2024**.